

УДК 621.618

А.П. Бабич

Харківський університет Повітряних Сил ім. І. Кожедуба

МЕТОДИКА РЕЙТИНГОВОГО ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ КУРСАНТІВ (СТУДЕНТІВ) ПРИ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНІЙ СИСТЕМІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Наводиться та обґрунтовується один із можливих варіантів формування підсумкової оцінки курсанту (студенту) за засвоєння матеріалу навчальної дисципліни при її поділі на декілька логічно завершених змістовних модулів.

кредитно-модульна система організації навчального процесу, змістовний модуль, заліковий кредит

Вступ

Постановка проблеми. Кредитно модульна система організації навчального процесу (КМС ОНП) - це сучасна загальноєвропейська модель організації навчального процесу, яка ґрунтується на поєднанні модульних технологій навчання та залікових освітніх одиниць (залікових кредитів).

Тобто, навчальний матеріал кожної дисципліни передбачається ділити на декілька змістовних (логічно завершених) модулів. На засвоєння кожного із змістовних модулів (ЗМ) визначається необхідний час – заліковий кредит (ЗК). Кожний змістовний модуль повинен бути оцінений. По результатам оцінювання змістовних модулів визначається підсумкова (інтегральна оцінка) засвоєння навчальної дисципліни.

Саме порядок формування такої інтегральної оцінки, а також узгодження традиційної чотирьох-бальної системи оцінок, стобальної системи та Європейської кредитно-трансферної системи оцінювання (ECTS) при формуванні такої інтегральної оцінки є найбільш складною проблемою, яка уповільнює темпи впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих військових закладах України.

Аналіз літератури. На сьогоднішній день, у відомій автору літературі, контроль засвоєння матеріалу навчальної дисципліни тими, хто навчається по КМС ОНП, пропонується у двох формах:

поточний модульний контроль (оцінка якості засвоєння матеріалу залікового модуля);

підсумковий контроль (оцінка якості засвоєння матеріалу навчальної дисципліни на основі результаті змістовних модулів або екзамену).

В той же час не маю чіткого визначення того, в якій формі і по яким видам навчальної роботи проводиться поточний модульний контроль, а також як формується оцінка за змістовний модуль в тому числі і у стобальній системі, яка дозволяє трансформувати цю оцінку в Європейську кредитно-трансферну систему оцінювання.

В існуючих на сьогоднішній день літературних джерелах чітко не визначено порядок формування підсумкової оцінки за засвоєння матеріалу навчальної дисципліни.

Постановка задачі. Основною метою даної статті є розробка методики формування оцінки за змістовні модулі (залікові кредити) та підсумкової оцінки за засвоєння матеріалу навчальної дисципліни при організації навчання по кредитно-модульній системі у вищих військових закладах України.

Основна частина

З метою інтенсифікації навчального процесу, систематичності засвоєння навчального матеріалу, встановлення зворотного зв'язку з кожним курсантом (студентом), своєчасного контролю та коригування навчально-виховного процесу, підвищення мотивації та відповідальності курсантів (студентів) за результати навчальної діяльності, пропонується успішність курсанта (студента) з кожної навчальної дисципліни оцінюється за рейтинговою 100-бальною шкалою, в тому числі: за поточний контроль (змістовні модулі та індивідуальна робота) – 60 балів; за результати підсумкового контролю – 40 балів.

Оцінювання поточної навчальної діяльності (всі види робіт передбачені методичною розробкою) відбувається за традиційною 4-бальною системою ("5", "4", "3" або "2").

Виставлені таким чином оцінки конвертуються у бали за 100 бальною шкалою залежно від кількості змістовних модулів (ЗМ) у дисципліні. Наприклад, за

навчальною програмою дисципліни передбачено 4 ЗМ, які оцінюються окремо після їх вивчення студентами. Індивідуальна робота курсанта (студента) (ІР) також оцінюється окремо.

За поточну навчальну діяльність студент може отримати максимальну оцінку – 60 балів. Якщо поділити 60 балів на 5 (4 ЗМ + 1 ІР), ми отримуємо вагому оцінку кожного ЗМ та ІР, яка для даної дисципліни дорівнює максимум 12 і мінімум 4 бали (табл. 1).

Таблиця 1

Конвертаційна шкала оцінки поточної успішності

Традиційна оцінка	Конвертація оцінок в бали
"5"	12
"4"	8
"3"	4
"2"	0

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за змістовні модулі, дорівнює 48 балам: $12 \times 4 = 48$ балів, де 12 – кількість балів, що відповідають оцінці "5" (відмінно), 4 – кількість змістовних модулів.

Мінімальна кількість балів, яка необхідна курсанту (студенту) для допуску до підсумкового модульного контролю, дорівнює 16 балам, при умові, що по кожному із змістовних модулів він набрав мінімально необхідну кількість балів (при чотирьох змістовних модулях – 4 бали).

$4 \times 4 = 16$ балів, де 4 – кількість балів, що відповідають оцінці "3" (задовільно), 4 – кількість змістовних модулів.

Кількість балів, які курсант (студент) має можливість отримати за окремий ЗМ, показані в табл. 2. В ході поточного вивчення дисципліни курсант (студент) за додаткову роботу може отримати додаткові бали, перелік таких робіт, та систему їх оцінювання визначає викладач даної дисципліни.

Оцінювання індивідуальної роботи курсанта (студента). Бали за обов'язкову індивідуальну роботу курсантів (студентів) нараховуються лише за успішне її виконання та захист. Максимальна оцінка індивідуальної роботи студентів дорівнює 12 балам, мінімальна – 4 балам. Ця оцінка додається до суми балів, набраних студентом за поточну навчальну діяльність.

Підсумковий модульний контроль (ПМК). ПМК здійснюється по завершенню вивчення змістовних модулів і проводиться на запланованому занятті або під час екзаменаційної сесії. До підсумкового контролю допускаються студенти, які виконали всі види робіт, передбачені навчальною програмою, та при вивченні кожного змістовного модуля набрали кількість балів, не менше за мінімальну. Форма проведення підсумкового контролю має бути стандартною і включати контроль теоретичної та практичної підготовки.

Таблиця 2

Перелік видів робіт і форм контролю за змістовим модулем (варіант)

№	Види робіт	Кількість балів min/max	Форми викладацького контролю	Критерії відвідування занять
1.	Повнота і якість конспекту з навчальної дисципліни	1/2	Перевірка конспекту викладачем	В конспекті є усі прочитані лекції, відпрацьовані в повному обсязі – 2бали. В конспекті є усі лекції, але відпрацьовані не в повному обсязі – 1бал
2.	Робота курсантів (студентів) на семінарах і практичних заняттях	1/4	1. Співбесіда 2. Участь у дискусії 3. Участь у діловій грі 4. Фіксований виступ 5. Доповнення, уточнення до виступу іншого	Максимальну кількість балів отримує курсант (студент), який активно брав участь у всіх формах роботи на заняттях, виявив високий рівень самостійної підготовки
3.	Обов'язкові практичні завдання (реферати) згідно плану дисципліни	1/2	1. Перевірка реферату викладачем 2. Співбесіда за темою реферату 3. Повідомлення курсанта (студента) за темою реферату 4. Участь у дискусії за темою реферату	Максимальну кількість балів отримує курсант (студент), який на основі 6 – 8 джерел написав самостійну реферовану роботу. Реферат повинен відповідати вимогам: обґрунтований план відповідно до теми; розкрита тема; наявність списку використаної літератури
4.	Поточний контроль за змістовим модулем	1/4	1. Усна співбесіда 2. Письмова робота 3. Тести 4. Експрес-опитування	Високий показник демонструє наполегливу, постійну роботу курсанта (студента) над навчальним матеріалом протягом всіх тем змістового модуля
5.	Разом	4/12	–	–

Курсанту (студенту), який не виконав всі види робіт, передбачені навчальною програмою, з поважної причини, вносяться корективи до індивідуального навчального плану і дозволяється відпрацювати академічну заборгованість до певного визначеного начальником факультету терміну. Для студентів, які пропустили навчальні заняття без поважних причин, рішення про їх відпрацювання приймається індивідуально начальником факультету.

Підсумковий контроль проводиться за білетами,

які містять від 20 до 40 питань.

Оцінка роботи курсанта (студента) за підсумковим контролем визначається за тим же принципом, що і за поточною навчальною діяльністю. Визначення балів наведено у табл. 3.

Підсумковий контроль вважається зарахованим, якщо студент набрав загалом не менше 25 балів. В іншому випадку студент повинен перескласти підсумковий контроль. Можливий розподіл балів при наведеній методиці оцінки знань показано в табл. 4.

Таблиця 3

Шкала визначення кількості балів на підсумковому модульному контролі

% завдань, які виконані вірно	Кількість питань в білеті			Бали
	20	30	40	
51 – 70	10 – 14	15 – 25	22 – 29	25
71 – 90	15 – 18	26 – 29	30 – 39	36
100	20	30	40	40

Таблиця 4

Розподіл балів, які отримує курсант (студент) за навчальну дисципліну, що має чотири ЗМ (варіант)

№ п.п.	Види контролю	Кількість балів min/max
1.	Змістовий модуль 1	4/12
2.	Змістовий модуль 2	4/12
3.	Змістовий модуль 3	4/12
4.	Змістовий модуль 4	4/12
Разом змістовні модулі		16/48
Обов'язкова індивідуальна робота		4/12
Разом поточний контроль		20/60
Підсумковий контроль засвоєння дисципліни		25/40
Разом сума балів		45/100

При організації навчального процесу по кредитно-модульній системі необхідно вміти переводити традиційні оцінки вищого навчального закладу України в Європейську кредитно – трансферну систему (ECTS):

Єдина шкала оцінок для студентів

Оцінка	Статистичний показник
A	найкращі 10% студентів
B	наступні 25% студентів
C	наступні 30% студентів
D	наступні 25% студентів
E	останні 10% студентів
FX	повторна задача
F	обов'язковий повторний курс навчання

Шкала оцінювання в Україні та її відповідальність ECTS:

- 90 – 100 бали – відмінно (A);
- 64 – 89 бали – добре (BC);
- 45 – 64 бали – задовільно (DE);
- 35 – 44 бали – незадовільно з можливістю повторного складання (FX);
- 1 – 34 бали – незадовільно з обов'язковим повторним курсом (F).

Оцінка FX виставляється курсантам (студентам), які були допущені до підсумкового контролю, але не набрали мінімальної кількості балів. Ця категорія курсантів (студентів) має право на перескладання підсумкового модульного контролю за затвердженим графіком. Повторне перескладання підсумкового модульного контролю дозволяється не більше двох разів.

Оцінка F виставляється курсантам (студентам), які не допущені до модульного підсумкового контролю (не відвідали повністю аудиторних навчальних занять, передбачених навчальною програмою для даної дисципліни, або при поточній навчальній діяльності отримали кількість балів меншу за мінімальну). Ця категорія курсантів (студентів) має право на повторне самостійне вивчення дисципліни, терміни здачі дисципліни не пізніше початку наступної сесії.

Під час екзаменаційної сесії курсанти (студенти) складають усі екзамени, які передбачені навчальним планом. Курсанти (студенти), які протягом поточного вивчення навчальної дисципліни набрали додаткові бали (реферати, виступи на наукових конференціях, робота в наукових товариствах, раціоналізаторська робота з тематики дисципліни) і загальна їх сума склала 90-100 балів, а по кожному із

змістовних модулів мають відмінну оцінку, рішенням викладача екзамен з відповідних дисциплін не складають і автоматично отримують загальну відмінну оцінку.

Висновки

При кредитно-модульній системі організації навчального процесу у вищих військових навчальних закладах зміст навчальних дисциплін повинен розділитися на змістовні модулі, які визначаються програмою навчальної дисципліни або формуються рішенням викладача.

Кожний змістовний модуль (заліковий кредит) повинен бути оцінений.

Сума балів за змістовні модулі при 100 бальній системі оцінок не повинна перевищувати 60 – ти балів.

Елементи оцінювання в кожному із змістовних модулів можуть визначатися викладачем, відповідно до наведених у статті рекомендацій.

В ході поточного вивчення дисципліни за додаткові види роботи викладач може давати студенту додаткові бали.

Підсумковий контроль поводить за завершеному вивченню дисципліни в порядку, який встановлено у навчальному закладі. В ході підсумкового контролю курсант (студент) може додатково набрати 40 балів.

На поточний модульний контроль не залучаються (курсанти) студенти, які в ході поточного вивчення дисципліни набрали суму балів від 90 до 100 і по кожному із змістовних модулів мають відмінну оцінку. Таким курсантам (студентам) автоматично виставляється загальна оцінка відмінно.

Список літератури

1. *Матеріали міжвузівської конференції «Проблеми модернізації освіти в контексті Болонського процесу»*. – К.: Освіта, 2004. – 340 с.
2. *Тимчасове положення про кредитно-модульну систему організації навчального процесу* – Наказ Міністра освіти і науки України № 48 від 23.01.2004 року.
3. *Вища освіта України і Болонський процес. Навчальний посібник*. – Київ – Тернопіль, 2004. – 240 с.
4. *Наказ Міністра освіти і науки України № 774 від 30.12.2005 року. «Про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу»*.
5. *Бондаренко А.А. Болонський процес: негативи і позитиви*. – К.: Глобус, 2006. – 260 с.

Надійшла до редколегії 30.03.2007

Рецензент: канд. техн. наук В.М. Краснокутський, Харківський університет Повітряних Сил ім. І. Кожедуба, Харків.